

poznámky ke kázání o dobrém pastýři Ž 23 a J 10,11-18

ECM Brno a Znojmo 25.4.2021

Jana Daněčková

- ◆ Já nevím, jak vy, ale já patřím k té generaci lidí vyrostlých v církvi, co se ještě učila Ž 23 nazpaměť (dokonce ve verzi z Bible kralické), jako takovou duchovní první pomoc, útěchu pro různé příležitosti. Myslím si, že to nebyl špatný nápad. Ve chvílích nouze si člověk mohl vzpomenout na různé krásné a utěšující verše.
- ◆ Ten žalm je nadepsán Davidův. Po takové době už nevíme, jestli to opravdu složil král David, ale když si uvědomíme, že začínal jako pastýř, tak to dává smysl. Ta metafora Hospodina jako pastýře mu určitě byla blízká. My jsme na tom hůř, jako lidi z města 21.století. Asi nevnímáme všechny nuance, ale základní principy by nám snad mohly dojít.
- ◆ Jde o to, že pastýř pečuje o své ovečky, že je brání před nebezpečím, hledá jim pastvu, stará se o ně. Samozřejmě, když je to dobrý pastýř. Takový se někdy dostane i do nebezpečí - jako o tom David, když ještě nebyl králem, vypráví Saulovi před soubojem s Goliášem: *David řekl Saulovi: „Tvůj služebník byl pastýřem ovcí svého otce. Když přišel lev anebo medvěd, aby odnesl ze stáda ovci, hnal jsem se za ním a bil jsem ho a vyrval mu ji z tlamy. Když se proti mně postavil, chytil jsem ho za dolní čelist a bil jsem ho, až jsem ho usmrtil“* (1.Sam 17,34-35).
- ◆ Už jsem slyšela takové cynické kritiky téhle metafory pastýře, jako že pastýř se stará o ovce, aby je později zabil pro sebe. No, tak za prvé každá metafora a podobenství má své omezení. Nemůžeme to přirovnávat úplně do mrtě. S metaforou se musí umět zacházet a vzít si z ní to podstatné. A za druhé to je pravda jen z části. V Davidově době lidé jedli ovce, ale také je stříhali pro vlnu, pili jejich mléko, dělali z něho sýr atd. To spíš dneska se stane, že má někdo stádo jenom pro maso, ani vlnu nestříhá, nebo ji ostříhá a vyhodí. A to nemluví o pěstování prasat, kuřat a tak podobně, jenom na zabíjení. O norcích na kožešinu ani nemluvě. Prostě, moderní lidičkové nemají pevné kramfleky, když chtějí biblickým autorům něco vyčítat. Takový David určitě neviděl ve svých ovečkách jen zdroj, ale měl je i rád.
- ◆ A to nás dostává k první myšlence, kterou bych chtěla zdůraznit: pastýř-člověk je v hierarchii bytí jaksí nad ovce. Má větší inteligenci, větší potenciál, je cenný pro svou rodinu a tak podobně. Je stvořený k obrazu Božímu. A přece, jak David vyznává, když přijde medvěd nebo lev, tak je to pastýř, kdo riskuje svůj život při ochraně ovcí. A v době klidu používá svou inteligenci, aby našel ovečkám dobrou pastvu a vodu, stará se. Právě tak Bůh je v hierarchii bytí nad námi. Vysoko nad námi. Je chytřejší, kreativnější, mravně na výši - na Něho nemáme. A přesto, On se staví do role pastýře. Stará se o nás. Záleží mu na nás. Na to si nemůžeme vznášet nějaký samozřejmý nárok. Teoreticky by se na nás mohl vykašlat. Ale nedělá to. Prostě, nejde o to, která bytost je vyšší nebo nižší. Jde o ochotu pečovat. (Když si pomyslím na všechny ty kočičky, o které se lidi nestarají, jak by měli, ale po Bohu by chtěli, aby jim pořád posluhoval..No....).
Ta metafora ovce se nedá aplikovat do důsledku, jak už jsem říkala. Mimo jiné - Hospodin od nás vlastně nic nepotřebuje. David pásal svoje ovečky, aby měl vlnu, mléko, občas i maso. Bůh takhle lidi nepotřebuje. On je vlastně potřebuje jen k tomu, aby měl společníky, aby se

měl kým kochat, není na nás existenčně závislý. A přece, ta Jeho péče a starost o nás je obrovská. Když si to srovnáme s tím, že lidi často nepovažují ani druhé lidi za hodny starostlivosti a ohleduplnosti, pokud nemají určitou barvu pleti, určitou příslušnost k nějaké kultuře, národu, skupině, tak je to hodně zahanbující. Kdo je pro nás vlastně dost

dobry, abychom pro něho vynaložili nějakou námahu nebo něco riskovali? Pro Davida ovce. Pro Hospodina - jen On sám ví, kolik nepřilíš užitečných Pozemšťanů. Pán Ježíš nejen riskuje, on dává svůj život za ovce. A pro nás?

Poučení je - v lásce vlastně nezáleží na tom, abychom si byli rovni.

- ◆ Další inspirující myšlenka ze žalmu 23 je fakt, že i ten život s dobrým pastýřem může být dost dobrodružný. Až nepřiljemně. Nečtème jenom ty kousky, co vypadají tak idylicky, když si to vezmeme jako celek, tak jsou i části, kde se ovce nebo když se vyjde ven z metafory, člověk, necítí dobře. Jednak, musí někam putovat za vodou a pastvou, nepovaluje se pořád na jednom místě. Pak je tam to údolí stínu smrti, to je silné vyjádření, až se člověk otrese. A nastrojený stůl je sice hezký, ale nějaký ten nepřítel se přece objevuje. Takže, i život pod vedením dobrého pastýře má svá úskalí. To podobenství samozřejmě vychází z reality Středního východu, kde šťavnatá travička a čisté potůčky nejsou všude, kam se podíváme. Musí se to hledat, musí se vědět, kam jít, když se to spase na jednom místě, musí se projít kamením na jiné místo. A v té naší realitě ani ten nejlepší Pastýř, sám Pán, nezařídí, že bychom všechno měli úplně snadné, hned, bez nepřiljemností.
- ◆ Když přišel hřích a zkažení stvoření, Bůh se rozhodl projekt neukončit. Rozhodl se pracovat se svým stvořením v těch zhoršených podmínkách, dát šanci. Ale to znamená, že si trochu svázal ruce, omezil sám sebe v tom, co může a nemůže zařídít. Ostatně, on už samotný hmotný svět má omezení. A tak se musíme připravit na nějaké ty obtížné přechody do jiného krásného údolí s travičkou, na nějaké ty lvy a medvědy. Žalmista si neztěžuje na existenci takových potíží. On se raduje z toho, že má Hospodina, který ho tím bude doprovázet, ochrání ho a nakonec mu dá odpočinek ve svém domě. Žalmista se neleká těch potíží, hlavně když má na pomoc svého Pastýře, to mu stačí. A v tom je nám velkým příkladem. Má důvěru v Boha, že dělá co může, aby bylo dobře. Obecně prostě - má důvěru v Boha. Má víru.
- ◆ To mu dává sílu do života. Lidi někdy kolísají mezi prvoplánovým optimismem založeným na momentální dobré situaci, a pak zase otráveností a pesimismem, zase založeným na momentální situaci - když se ta situace změní k horšímu. Ale to je hrozně vyčerpávající a nekonstruktivní. Je to houpačka nahoru dolů. Asi každý tomu někdy podlehneme, ale je důležité mít něco víc. Nějakou kotvu. To je víra, která samozřejmě zahrnuje naději, bez naděje by to nebyla víra v biblickém slova smyslu. Ale tu víru někdo může vztáhnout k něčemu nepevnému, k nějaké modle, něčemu falešnému nebo pozemskému a tedy

bezmocnému. Pravá síla biblické víry je fakt, že se obracíme k Hospodinu, který je nad světem, který se nedá porazit, žádný ten nepřítel na něj nemá. Četli jsme na začátku ze žalmu 33: *(Ale) oko Hospodinovo bdí nad těmi, kdo se ho bojí, nad těmi, kdo čekají na jeho milosrdenství, aby ze smrti je vysvobodil, naživu je zachoval v čas hladu.*

Ale nečetli jsem verše, které k tomu předcházejí: *Král se nezachrání velkým vojskem, rek se nevyprostí velkou zmužilostí. Selže kůň, k záchraně nepostačí, velkou silou svou k úniku nepomůže.* Peníze, moc, zdraví, i rodina nebo jiní hodní lidé, které kolem sebe máme, mohou selhat. Přinejmenším se dostihne smrt, nebo jiný zánik. Ani ty prachy nevydrží věčně. Žalmista správně ukazuje, že jediná jistota je v Bohu, který nám nabízí svou péči a lásku, a volá, abychom Mu důvěřovali a nechali se vést.